

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

ΥΠΟΘΕΣΗ

È È ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

(Προσφυγή υπ' αριθ. 47891 / 99)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

7 Μαΐου 2002

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική υπό τις περιστάσεις που ορίζονται στο άρθρο 44 παρ. 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί αναθεωρήσεις στο στάδιο της εκδοτικής επιμέλειας.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Στρασβούργο, 7 – 5 – 2000

(υπογραφή)

ΕΡΙΚ ΦΡΙΜΠΕΡΓΚ

Γραμματέας του Τμήματος

Στην υπόθεση Σπεντζούρη κατά Ελλάδος,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτος Τομέας), αφού συνεδρίασε σε Τμήμα αποτελούμενο από τους :

κα Φ. ΤΥΛΚΕΝ, *Πρόεδρο*

κ. Χ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ

κ. Γκ. ΜΠΟΝΕΛΛΟ

κ. Π. ΛΟΡΕΝΖΕΝ

κ. Ε. ΛΕΒΙΤΣ

κ. Α. ΚΟΒΛΕΡ

κα Ε. ΣΤΑΪΝΕΡ, *Δικαστές*

και τον κ. Ε. ΦΡΙΜΠΕΡΓΚ, *Γραμματέα του Τομέα,*

Αφού συσκέφθηκε κεκλεισμένων των θυρών στις 18 Απριλίου 2002,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση είναι απόρροια της προσφυγής υπ' αριθ. 47891 / 99 κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας την οποία κατέθεσε στο Δικαστήριο σύμφωνα με το άρθρο 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών ("η Σύμβαση") ένας Έλληνας υπήκοος, ο **Ε Ε** ("ο προσφεύγων") στις 14 Νοεμβρίου 1998.
2. Ο προσφεύγων, ο οποίος είχε τύχει του ευεργετήματος της πενίας, εκπροσωπήθηκε από τους κ.κ. Κ. Σακελλαριάδη και Χ. Τσέλιο, δικηγόρους Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση ("η Κυβέρνηση") εκπροσωπήθηκε από τους κ.κ. Σ. Σπυρόπουλο και Ι. Μπακόπουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, Πληρεξουσίου της Ελληνικής Κυβέρνησης.
3. Ο προσφεύγων κατήγγειλε, μεταξύ άλλων, ότι, αντίθετα με το άρθρο 6 παρ. 1 της Σύμβασης, η υπόθεση διοικητικού δικαίου που είχε εγείρει δεν εκδικάστηκε σε εύλογο χρόνο.
4. Η προσφυγή ανατέθηκε στο Δεύτερο Τομέα του Δικαστηρίου (Κανόνας 52 παρ. 1 του Κανονισμού του Δικαστηρίου). Στο πλαίσιο του Τομέα αυτού, το Τμήμα που θα μελετούσε την υπόθεση (άρθρο 27 παρ. 1 της Σύμβασης) συγκροτήθηκε όπως προβλέπεται στον Κανόνα 26 παρ. 1 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.
5. Με απόφαση που έλαβε στις 31 Μαΐου 2001, το Δικαστήριο έκρινε την προσφυγή εν μέρει δεκτή.
6. Στις 1 Νοεμβρίου 2001 το Δικαστήριο άλλαξε τη σύνθεση των Τομέων του (Κανόνας 25 παρ. 1). Η υπόθεση ανατέθηκε στον Πρώτο Τομέα με τη νέα σύνθεσή του.
7. Ο προσφεύγων και η Κυβέρνηση κατέθεσαν τις παρατηρήσεις τους επί της ουσίας (Κανόνας 59 παρ. 1).

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

8. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1937 και ζει στην Αθήνα.
9. Από τις 13 Ιουλίου 1953 μέχρι τις 15 Οκτωβρίου 1957 ο προσφεύγων πλήρωσε εισφορές κοινωνικής ασφάλισης στο Ταμείο Τυπογράφων και Μισθωτών Γραφικών Τεχνών για 1.136 εργάσιμες ημέρες. Από τις 1 Φεβρουαρίου 1979 μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1980 ο προσφεύγων πλήρωσε εισφορές στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ) για 86 εργάσιμες ημέρες. Από τις 1 Ιανουαρίου 1981 μέχρι τις 30 Ιουλίου 1981 ο προσφεύγων πλήρωσε εισφορές στο Ταμείο Ασφάλισης Τεχνικών Τύπου Αθηνών για επτά μήνες. Από τις 1 Αυγούστου 1981 μέχρι τις 31 Μαΐου 1988 πλήρωσε στο ίδιο ταμείο εισφορές για πέντε έτη, δέκα μήνες και 18 ημέρες.
10. Στη συνέχεια, ο προσφεύγων ζήτησε να συνταξιοδοτηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 18 παρ. 2 και 10 παρ. 1 του ν. 1186 / 81. Στις 16 Δεκεμβρίου 1988, ο Διοικητής του Ταμείου Ασφάλισης Τεχνικών Τύπου Αθηνών αποφάσισε ότι ο προσφεύγων δικαιούταν τη σύνταξη που προβλέπεται για όσους έχουν εργασθεί επί πέντε μέχρι δέκα έτη (άρθρο 10 παρ. 1 εδ. α').
11. Ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή κατά της απόφασης αυτής θεωρώντας ότι, σύμφωνα με την οικεία νομοθεσία, το Ταμείο έπρεπε να είχε λάβει υπόψη τις εργάσιμες ημέρες για τις οποίες είχε πληρώσει εισφορές στο Ταμείο Τυπογράφων και Μισθωτών Γραφικών Τεχνών και στο ΙΚΑ. Η προσφυγή του απερρίφθη από το Διοικητικό Συμβούλιο του Ταμείου Ασφάλισης Τεχνικών Τύπου Αθηνών το 1989.

12. Στις 19 Απριλίου 1989, ο προσφεύγων προσέβαλε την απόφαση αυτή ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών. Στις 28 Φεβρουαρίου 1990, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι διατάξεις των άρθρων 18 παρ. 2 και 10 παρ. 1 του ν. 1186 / 81 είναι διατάξεις εξαιρετικού δικαίου. Συνεπώς, δεν υπήρχε περιθώριο εφαρμογής της νομοθεσίας περί συνυπολογισμού των εργασιμων ημερών για τις οποίες είχαν καταβληθεί εισφορές και σε άλλα ταμεία.

13. Στις 20 Ιουλίου 1990, ο προσφεύγων άσκησε έφεση κατά της απόφασης αυτής. Η έφεσή του απερρίφθη από το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών στις 10 Απριλίου 1992.

14. Στις 2 Ιουλίου 1993, ο προσφεύγων κατέθεσε αίτηση αναίρεσης. Ισχυριζόταν ότι αν δεν λαμβάνονταν υπόψη οι εισφορές που είχε πληρώσει και σε άλλα ταμεία, θα παραβιάζονταν τα δικαιώματά του, κατά παράβαση της Σύμβασης.

15. Αρχικά, δικάσιμος για την υπόθεση ορίσθηκε η 11^η Απριλίου 1994, αλλά η δίκη αναβλήθηκε λόγω απεργίας του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Νέα δικάσιμος ορίσθηκε για τις 21 Νοεμβρίου 1994, αλλά η δίκη αναβλόταν συνεχώς. Η υπόθεση τελικά εκδικάσθηκε στις 25 Μαΐου 1998.

16. Στις 9 Ιουνίου 1998, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτηση αναίρεσης του προσφεύγοντος, παραπέμποντας σε μια σειρά προηγούμενων αποφάσεων σύμφωνα με τις οποίες η νομοθεσία περί συνυπολογισμού των εργασιμων ημερών για τις οποίες έχουν πληρωθεί εισφορές και σε άλλα ταμεία δεν ισχύει στις περιπτώσεις διατάξεων που δημιουργούν εξαιρετικής φύσεως δικαιώματα συνταξιοδότησης.

II. ΣΧΕΤΙΚΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

17. Σύμφωνα με το άρθρο 18 παρ. 2 του ν. 1186 / 81, όσοι έχουν πληρώσει εισφορές για τουλάχιστον πέντε έτη στο Ταμείο Ασφάλισης Τεχνικών Τύπου Αθηνών δικαιούνται σύνταξη αν απολυθούν χωρίς υπαιτιότητά τους λόγω της εισαγωγής νέας τεχνολογίας. Οι συντάξεις τους υπολογίζονται σύμφωνα με το άρθρο 10 του ίδιου νόμου. Σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 1 εδ. α', όσοι έχουν πληρώσει εισφορές επί πέντε μέχρι δέκα έτη λαμβάνουν μηνιαία σύνταξη 10.000 δραχμών. Το άρθρο 10 παρ. 1 εδ. β' ορίζει μεγαλύτερο ποσό για όσους έχουν πληρώσει εισφορές άνω των δέκα ετών.

18. Στις 21 Νοεμβρίου 1985, το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων ενημέρωσε το Ταμείο Ασφάλισης Τεχνικών Τύπου Αθηνών ότι, κατά την εξέταση αιτήσεων σύμφωνα με τα άρθρα 18 παρ. 2 και 10 παρ. 1 του ν. 1186 / 81, οφείλει να εφαρμόζει τη νομοθεσία περί συνυπολογισμού των εργασιμων ημερών για τις οποίες έχουν καταβληθεί εισφορές και σε άλλα ταμεία.

ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΠΑΡ. 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

19. Ο προσφεύγων καταγγέλλει ότι η διάρκεια της διαδικασίας συνιστά παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Σύμβασης ως προς το μέρος της που έχει ως εξής :

“Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικάως, δημοσία και εντός λογικής προθεσμίας υπό ανεξαρτήτου και αμερολήπτου δικαστηρίου, νομίμως λειτουργούντος, το οποίον θα αποφασίση είτε επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως, είτε επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως ...”.

20. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η διάρκεια της διαδικασίας δεν συνιστά παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Σύμβασης, με δεδομένη τη σοβαρότητα της υπόθεσης και του γεγονότος ότι προκλήθηκαν πολλές καθυστερήσεις από την απεργία των δικηγόρων, για τις οποίες δεν ήταν υπεύθυνη η Κυβέρνηση.

21. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η Κυβέρνηση αδυνατεί να δικαιολογήσει τις καθυστερήσεις επικαλούμενη τις απεργίες των δικηγόρων, δεδομένου ότι η δίκη αναβλήθηκε μόνο μία φορά για το λόγο αυτό. Γενικά, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι οι ειδικές περιστάσεις της υπόθεσης δεν μπορούν να δικαιολογήσουν τη διάρκεια της διαδικασίας.

A. Περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη

22. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η διαδικασία άρχισε στις 19 Απριλίου 1989, οπότε ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή στο διοικητικό πρωτοδικείο, και περατώθηκε στις 9 Ιουνίου 1998 με την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας.

23. Επομένως, η διαδικασία διήρκεσε εννέα έτη, ένα μήνα και είκοσι μία ημέρες συνολικά στα τρία επίπεδα δικαιοδοσίας.

B. Εύλογη διάρκεια της διαδικασίας

24. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η εύλογη διάρκεια της διαδικασίας πρέπει να αξιολογείται υπό το φως των ιδιαίτερων περιστάσεων της υπόθεσης και σύμφωνα με τα ακόλουθα κριτήρια : την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, τη συμπεριφορά των διαδίκων, τη συμπεριφορά των αρχών που επελήφθησαν της υπόθεσης και το τι διακυβεύονταν για τον προσφεύγοντα (βλ. *Laino v. Italy* [GC], No. 33158 / 96, § 18, ECHR 1999 – I).

25. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι η υπόθεση δεν ήταν πολύπλοκη και ότι η συμπεριφορά του προσφεύγοντος δεν προκάλεσε καθυστερήσεις. Σημειώνει ότι η διαδικασία ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας διήρκεσε περισσότερο από τέσσερα έτη και έντεκα μήνες. Για να δικαιολογήσει αυτή την καθυστέρηση, η Κυβέρνηση επικαλείται την απεργία των δικηγόρων.

26. Όμως, το Δικαστήριο δεν βρίσκει την εξήγηση αυτή πειστική. Υπενθυμίζει ότι η δίκη αναβλήθηκε για το λόγο αυτό μόνο σε μία περίπτωση. Ακόμη κι αν ένα τέτοιο γεγονός δεν μπορεί να καταστήσει ένα Συμβαλλόμενο Κράτος υπεύθυνο σε σχέση με την απαίτηση για εύλογη διάρκεια της διαδικασίας, οι προσπάθειες που κατέβαλε το Κράτος για να μειώσει την προκληθείσα καθυστέρηση πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για να κριθεί αν ικανοποιήθηκε η απαίτηση αυτή (βλ. απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 1997 στην υπόθεση Παπαγεωργίου κατά Ελλάδος, *Reports of Judgments and Decisions* 1997 – VI, σελ. 2291, παρ. 47). Στην προκειμένη υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το Κράτος δεν κατέβαλε καμία σοβαρή προσπάθεια για να επιταχύνει τη διαδικασία.

27. Το Δικαστήριο παρατηρεί σχετικά ότι το άρθρο 6 παρ. 1 της Σύμβασης επιβάλλει στα Συμβαλλόμενα Κράτη το καθήκον να οργανώνουν το νομικό τους σύστημα με τέτοιο τρόπο ώστε τα δικαστήριά τους να μπορούν να ικανοποιούν καθεμιά από τις απαιτήσεις της διάταξης αυτής, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης να αποφασίζουν επί των υποθέσεων σε εύλογο χρόνο (βλ., μεταξύ άλλων πηγών, την απόφαση της 24^{ης} Μαΐου 1991 στην υπόθεση *Vocaturo κατά Ιταλίας*, Series A No. 206-C, σελ. 32, παρ. 17). Τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίσθηκαν στην προκειμένη υπόθεση δείχνουν ότι υπήρξαν υπερβολικές καθυστερήσεις, για τις οποίες ευθύνονται οι εθνικές αρχές. Συνεπώς, το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Σύμβασης διότι δεν έγινε σεβαστή η απαίτηση περί του “εύλογου χρόνου” της διαδικασίας.

II. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

28. Το άρθρο 41 της Σύμβασης προβλέπει :

“Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση”.

A. Αποζημίωση

29. Ο προσφεύγων ζητεί αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης ύψους 6.000.000 δραχμών (17.608 ευρώ).

30. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι το αιτούμενο ποσό είναι υπερβολικό.

31. Το Δικαστήριο κρίνει ότι η υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι προκάλεσε στον προσφεύγοντα ψυχική οδύνη. Κάνοντας τον υπολογισμό του σε δίκαιη βάση, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα 6.000 ευρώ.

B. Έξοδα και δαπάνες

32. Ο προσφεύγων, ο οποίος έχει τύχει του ευεργετήματος της πενίας, δεν έχει καμία σχετική απαίτηση.

Γ. Τόκος υπερημερίας

33. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο, ο νόμιμος τόκος υπερημερίας που ισχύει στην Ελλάδα την ημερομηνία υιοθέτησης της παρούσας απόφασης είναι 6 % το χρόνο.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Σύμβασης.

2. *Κρίνει*

(α) ότι το καθ' ου Κράτος οφείλει να πληρώσει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 παρ. 2 της Σύμβασης, το ποσό των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ ως αποζημίωση για μη χρηματική βλάβη,

(β) ότι από τη λήξη της προαναφερθείσας τρίμηνης προθεσμίας θα πληρώνεται απλός τόκος με επιτόκιο 6 % το χρόνο μέχρι την εξόφληση.

3. *Απορρίπτει* τις υπόλοιπες απαιτήσεις του προσφεύγοντος για δίκαιη ικανοποίηση.

Έγινε στα Αγγλικά και κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 7 Μαΐου 2002, σύμφωνα με τον Κανόνα 77 παρ. 2 και 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)

(υπογραφή)

Έρικ ΦΡΙΜΠΕΡΓΚ

Φρανσουάζ ΤΥΛΚΕΝ

Γραμματέας

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από τα Αγγλικά του συνημμένου εγγράφου

Αθήνα, 28 Μαΐου 2002

Ο μεταφραστής του Υπουργείου Εξωτερικών

Βασίλειος Δ. Μπελεκούκας